

שיחלצם מתחת מפצלת מזכיר ההסתדרות. **הפיצויים: 60 אלף ל"י.** אולם תקיחתם היתה מוקדמת מדי. יומיים לאחר שובו הודיע הילל דן כי הוא מוכן לפתוח במשא ומתן עם לבון, על מנת להגיע לפשרה מתקבלת על הדעת. אולם לבון גילה מי צידו עמדה נוקשה, טען כי את הנעשה אין להשיב. גם נסיונו של לוי אשכול לשכנע את לבון לצמצם את המערכה הפנימית במפא"י ולנסות ולהגיע לפשרה בכל מחיר, לא הועיל. המצב נראה כלאחר יאוש ומנה לי טולל בונה פתחו ברובם במשא ומתן לקבלת פיצויים.

בחוגי טולל בונה נפוצו אפילו שמעות, שאנשי פנחס לבון מצידם סיעו להצטרף לזן כנסיים, כי אפילו איש הברזל של ה"מפעל, הילל דן, עומד לזכך את עמדתו תמורת פיצויים מתאימים בסך 60 אלף ל"י.

דיקטטורה תקיפה. רק בסוף השבוע שעבר התברר כי שמחתם של אנשי פנחס לבון לא היתה מבוססת כל צרכה. הילל דן, שהוזמן להרצאה בקיבוץ נעון, בחר דווקא את מעוזו של הקיבוץ המאוחד כדי להשמיע נאום תקיף ביותר נגד לבון. טען דן: פיצול טולל בונה יביא לא רק להרסתו של ה"מפעל, אלא גם להחרכתה של ההסתדרות כולה. הוא כינה את לבון כדיקטטור וטען כי מאז קיומה לא סבלה ההסתדרות ממשטר כה תקיף כמשטר של לבון.

דן אפילו רמז כי חוגים רחבים במפא"י יהיו מוכנים לשתף פעולה עם מפלגות ה"מיעוט בהסתדרות, כדי לשחררה מיד לבון. תגובתם הראשונה של חוגי לבון היתה נסיון להשתקט הנאום החריקי. אולם, לכשי הוברר להם כי דווקא דן עצמו מנע את פירסום פרטי הנאום מעל דפי עתונות ה"מפלגות היריבות, הפכו חששותיהם לפחד. הם ידעו כי דן, שהחליט כנראה על המ"שכת המערכה, לא ירתע מכל האמצעים, ינסה לרתום את חוגי הצעירים במפא"י, אליהם הם משתייך אף ידו, מנהל כור לשעבר, אהרון רמז, אל עגלת הנקמה.

יחסים מרחביים

אמנות המחדל

מצפון וממזרח הגיעו השבוע לאוני היה אורח הישראלי הדויה של סערה מדינית המתחוללת בקרב שתי מדינות שכנות. מ"סוריה גבר זרם הידיעות והשמעות, על תסיסה בקרב האוכלוסייה. כרוזים בלתי

של הזירה המדינית בעיראק, שמעטים תיארו לעצמם עד כה את כל פרטיה. מסר העיתונאי שנפגש עם ראש ממשלת עיראק, אחרי שגם נתקבל לראיון של שעה וחצי אצל גמאל עבד אל-נאצר:

בעולם הרחב התקבל סילוקו של סגן ראש-ממשלת עיראק, עבד אל-סלאם עארף, כמהלומה שהנחית קאסם לתובעי האיחוד עם רע"ם. זהו רק חלק מן הסיבות שגרמו לנפילת עארף. הגורם העיקרי היה: עארף דיבר יותר מדי. בעוד שקאסם הינו אדם צנוע, נחבא אל הכלים, אשר בימי ראשית ההפיכה היו חבריו נאלצים למשכו בכוח כדי שיופיע בפני ההמון, היה סגנו נואם נלהב שהשתכר מעצם ההופעה בציבור.

עארף גם לא היה יציב בדעותיו, נהג להפריז בהכרזותיו. כאשר ועדת הריסומה האגרארית היתה עדיין שקועה בדיונים, מיהר עארף והכריז כי האחוות הגדולות יקיצו במידה ניכרת.

הכוח השלישי. קבע צילדרס, על סמך שיחתו עם עבד אל-נאצר: נשיא רע"ם הבטיח לקאסם כי אינו מוכן בשום אופן לאיחוד עם עיראק, חרף הכרזותיו של עארף. בחוגים מדיניים בקהיר אף השוה את עארף ל"רביסרן הרוקד" סלאח סאלם, אשר הודח לאחר מכן על-ידי עבד אל-נאצר.

וכן, בה בשעה שאליבט בעיראק תבעה איחוד מלא ומיידי עם רע"ם, פעל נשיא רע"ם עצמו נגד איחוד זה. בזאת צידד עבד אל-נאצר בדעתם של הקומוניסטים ב"עיראק, מתנגדיה של אליבט. בתבירתו של עבד אל-נאצר.

בעיראק קיים גם כוח שלישי. זוהי ה"מפלגה הדמוקרטית-לאומית, אשר בראשה ער מד המדינות והתקיי כאמל "צ'ארצ'י, 60, שהיה במשך שנים רבות אחד ממתנגדיו הגלויים של גורו אל-סעיד. "צ'ארצ'י, סוציאליסט מן האסכולה האירופית, נהג לומר על אליבט: "הם סוציאליסטים סטימינטיים; אנחנו סוציאליסטים מדעיים".

דרישתו של "צ'ארצ'י, בשטח מדיניות ה"פנים: ביטול משטר-המערכת הנוכחי וכינון משטר דמוקרטי אמל עם חלוקת הפועה ופעולה לכל המפלגות. אנחנו מאמינים שנוכל להתמודד עם הקומוניסטים ואף ל"חוק את רגליהם", הכריז.

מדיניות — א"י. המאבק בין שלושה גושים עיקריים אלה טומן בחובו גם גרעין של הזדמנות למדיניות הישראלית — אילו היתה קיימת מדיניות ישראלית במרחב. אלא שגם במקרה זה תמשך ירושלים להזדג

לפני חדשים פוצצה ועידת פלורנץ, השבוע

נסגרה הדלת למזרח הרחוק

עדיין גוברת של הסוכנות היהודית, כאשר השמיע את ארבע המלים: "לא תחסום שור ברישו". היתה זו תמצית תשובתו ל"ד"ר אמיל שמוראק המנוח, מבקר הסוכנות, אשר התריע בחמימתו הרבה נגד פקידים בכ"י רים שגנבו מרכוש הציבור, ביזבזו את כספיה, מעלו באמונו וקיבלו שוחד.

***

ההכנות הלפני עם הרוח

שוב, היה זה לוי אשכול אשר עורר שערוריה ציבורית לפני שנתיים, כאשר התפרסמו ברבים פרטי עיסקות הדיור שלו. שעה שדעת-הקהל געשה מן הגילויים, כי שר האוצר מכר לאוצר המדינה את דירתו ה"פרטית בירושלים, תמורת 22,500 ל"י, וקיבל מן המדינה וילה ערבית גנושה שעלתה לאוצר למעלה מ-50 אלף ל"י, הטיף אשכול לצניעות ולהורדת רמת-המחיה.

כאשר דלה מתוך שורות צעירי-מפא"י כל-כך מתחיל בשם שמעון הורן והחליט להפכו ליועצו הכלכלי, שכח אשכול שוב את כל תורת החסכון, האוצר רכש דירה ב"2 אלף ל"י למען הורן, העמיד לרשותו מכונת.

שר האוצר לא עשה את הדברים ב"סתרה, כי הצביעות אינה ממגרעותיו. הוא רק ציני, כאשר היה צורך לפייס את האקדמאים, ערב הבחירות הקודמות, הבטיח להם אשכול ת"ר ספת ש"ר, חלפו הבחירות, והבטחותיו כול חלפו עם הרוח. הוא לא הכחיש כי הבטיח, רק הודיע כי אין בדעתו לקיים. "כל הדורש העלאת שכר בשעה זו", הכריז, "עוזר לנאצרי".

***

היריקות לא היו גשם

פרשת בנטוב, שוב הרים השר את קולו בשם החסכון. כפי שהציג את העניין, אפשר היה לחשוב כי שרי ישראל אינם עוזבים כמעט את גבולותיה של ה"ארץ. הטבלה המתפרסמת בעמוד הבא מ"א"ה באיזון מידה מתאימה הנחה זו למציאות. יתכן כי כל העניין היה עובר בשקט; בנטוב היה מבטל את הנסיעה וממשיך לה"רים את אצבעו בציינתו בכנסת. הלא מפי"ם ספגה עלבונות והאשמות חמורים הרבה יותר מזה, במשך שלוש שנות ישיבתה בקואליציה — ובכל זאת לא נטשה את כסאותיה. אלא ששנת תשי"ט היא שנת בחירות בישראל, ומפי"ם החליטה הפעם לא לשתוק. בניגוד להרגלה הקבוע, לא ניגבה את פניה וקב"ע — "גשם", כי אם הודפקה וזעקה: "אל תירק עלי!".

בבחרו בנשקו של אשכול עצמו, העביר מרדכי בנטוב לעתונות העתקים של שני מכתבים: מכתבו של אשכול לראש-הממשלה ותשובתו שלו לאותו מכתב.

קבע בנטוב, במכתבו: "מכתב אשכול) בתוכנו ובצורתו, הוא ללא תקדים בגנות שבו... שר-האוצר ושר-המסחר והתעשייה נסעו יותר מתריסר פעמים לחוץ-לארץ בימי כהונתו של הממשלה הזאת בלבד. הנסיעות הללו הדאי לא היו מן הוללות והחסכוניות ביותר... לא היה גם כל נסיון מצד חבר-ממשלה כלשהו לבדוק, לפני הנסיעה או אחריה, באיזו מידה היתה היא נחוצה, מוערי לה או מניקה, וכמה עלתה.

...הסיפא של מכתבו של שר-האוצר היא מאלפת ביותר: למעשה הרי הוא מועיד לי תפקיד של ישיבה בכנסת, כדי לשמור על הרוב בשבילה, בעוד שהוא היה חופשי לנסוע לכל מקום ובכל עת שיצאו ישיאהו לכך. בסיכום הודיע, הוא מבטל נסיעתו, על אף הנזק שהדבר עשוי לגרום למדינה. לא היה זה מכתב שנכתב ברוגז-השעה ונשלח על דעתו הפרטית של השר. קדמה לו החלטה עקרונית של מוסדות מפלגתו. הסביר למחרת היום מנהיג מפ"ם מאיר יערי: "הגענו לסף ההכרעה, אולם מפא"י דוחה אותו אל מעבר לגבול. אם תדע מפא"י כי החלטתנו ועמדתנו ברורה ונתונה,

אילו נערך השבוע משאל-עם, להכריע מיהו האישיות גסת-הרוח ביותר במדינת ישראל, אין שום ספק מה היתה התשובה: לוי אשכול. איש כמעט לא היה מטיל ספק בכך, שהתנהגותו של שר-האוצר כלפי חברו לממשלה מרדכי בנטוב, בפרשת נס"ר עתה שר-הפיתוח לארצות המזרח-הרחוק, היתה שיא חדש בקריירה שהיא רצופה הפגנות וזילות וחוסר טאקט.

כתב על כך הארץ, במאמר ראשי, תחת הכותרת נ"מוס"ם לקויים: "אפשר היה למנוע את הסכסוך הנוון, לו היה מר אשכול מתבטא בנימה פחות בוטה... בדרך כלל יש לומר כי כבוד הממשלה אינו צפוי לעליה בעיני רבים, (בהחכמה) באיזה נוסח כותבים חברי הממשלה על חבריהם".

מערב הרחיק לכת: "מכתב גס, ללא תק"דים... טיפול קלוש-מרלי, נוסח ליבנט מפי גר. כל מגרעותיה הגבאיות של כתריאליבקה מתובלות בתבלינים ליבנטיים מפולפלים חברו יחד...".

***

פתרונים לשר-פיתוח

המולח היתה מוצדקת בהחלט. כי העד כה לא אירע בחייה הציבוריים הס"גונים של ישראל מקרה כזה של השמצות. החידוש הוכנס על-ידי מאמר ראשי בדבר: "...לפי ידיעות שנתפרסמו באופן בל"תירשמי, הגה שר הפיתוח רעיון בדבר משלחת מורכבת ממנהלי החברות המ"שלתיות הגדולות, אשר תצא בראשותו לסיור על פני מדינות אסיה והמזרח-הרחוק. מה מטרתה התכליתית של הסיור הזה — לא נודע. מה הצורך במשלחת כזאת — לשר-הפיתוח פתרונים.

"לפי התוכנית צריכים להשתתף במשלחת, בין היתר, מנהל חברת דשנים וחומרים חיימים, חברת האשלג וחברת הסופסופים. ניסיונו לברר בחברות אלו מה הצורך שלהן לבקר במדינות אסיה, והעלינו חרס. איש לא יכול להסביר איזו תועלת יכולות עתה חברות אלו להפיק מביקור כזה.

...האין סכנה שהאינפלציה הזאת של ביקורי שרים ואישים ישראליים אחרים תפי"גום בכבוד המבקרים ובכבוד המדינה ה"שולחת אותם? ... האמנם תיאלץ קופת ה"מדינה להוציא בזמן הזה כארבעים אלף ל"י רות על טיול חסר תועלת ואף מוזק?"

אנשים אשר ראו ערב לפני כן את שר האוצר לוי אשכול מסתודד ארוכות עם אחד מכתביו הבכירים של בטאון ההסתדרות, במסדרונות הכנסת, לא התקשו למצוא את מקור השראתו של כותב המאמר. היה זה העתק כמעט מילולי של תוכן מכתבו של שר האוצר לראש הממשלה.

***

הזירות אינן חוזרות ברגל

האוצר יודע יותר מכל אדם אחר בעולם, כמה עניה היא מדינת ישראל, וכמה חשובה כל פרוטה הנחסכת מכספי משלם-המסים או התורם האלמוני מברוקלין. על כן גם אפשר היה להבין על נקלה את התנגדותו לתוכנית הנסיעה של שר-הפיתוח. סוף-סוף, 40 אלף לירות אינן תולכות ברגל; על אחת כמה וכמה בימים של מילתה עליה והעלאת מחירי החלב.

אילו התריע כל שר אחר בממשלה, נגד ביזבזו כספי משלם-המסים, יתכן והיה טעם לדבריו. אולם כאשר היה זה לוי אשכול שביקש לחסוך כסף על-חשבון נסיעות לחוץ-לארץ — הפך העניין כולו לעג וקלס. כי לאם על-החלב יודע שר-האוצר את הצורך בחסכון, הרי שלמעשה נתן לא פעם לצ"ר בור דווקא דוגמה הלוכה. בממשלה שאינה מצטיינת בצניעות הליכותיה והוצאותיה, ה"טיין שר-האוצר במיוחד. בזכרון הציבור קשור פסוק תנ"כי מסוכח עם שמו של לוי אשכול. שר-האוצר היה

קאסם ועארף

בתוך הסערה, הזדמנות

אחרי חשינגטון — והסימנים מעידים כי יחסה של חשינגטון אל הרפובליקה העירא-קית יחמיר וילך. מנגנון התעמולה ומדיניות-החוץ של יש"ר ראל יירתמו נגד עיראק — מבלי שאיש ישאל תחילה אם המאבק המתחולל בעיראק אינו יכול, בעצם, לפתוח פתח כלשהו בפני יזמה ישראלית לשלום במרחב. אמנות המחלל הצעדי את ישראל צעד נוסף אל המבוי הסתום.